

DE SCHAKELING

U.S. AFDELING SCHAKEN

Dit is, als ik me niet vergis, alweer de veertiende jaargang van de Schakeling, en wel het eerste nummer. Verantwoordelijk voor de Schakeling van dit jaar zijn Tom Turk en Laurie Hendrickx, terwijl o.a. Ad Ridder ook zijn steun toegezegd heeft voor als dat nodig is. Zoals jullie wellicht weten denkt Laurie dit seizoen maar liefst 8 nummers uit te brengen, terwijl zijn collega met 6 nummers al meer dan tevreden is, vooral omdat het de laatste jaren onmogelijk is gebleken om meer dan 4 nummers uit te brengen. Nu ja, we zullen wel zien. Als alles goed gaat zal er dit jaar minstens één extra nummer uitgebracht worden, en wel door de 'oude hap', waarvoor Guus Kamps en Adrie de Jong de verantwoordelijkheid op zich genomen hebben.

US-NIEUWENDAM 3-7

Ter voorbereiding op het nieuwe seizoen werd dinsdag 4 september j.l. een oefenwedstrijd gespeeld door het eerste tegen de tweede klasser Nieuwendam. De wedstrijd kwam tot stand via contacten met ex-clublid en kampioen Han Gieske. Aangezien vele mensen in het eerste min of meer overtuigd zijn van promotie naar de tweede klasse was de verwachting dat het wel een gelijkopgaande strijd zou zijn wijd verbreid. Dat viel echter nogal tegen gezien de eindstand. Nu moet wel meteen even gezegd worden dat die eindstand ieteat geflatteerd was. Ontegenzeggelijk bleek Nieuwendam het betere team maar met wat meer geluk was de eindstand zeker gunstiger voor ons uitgevallen, zoals beaamd werd door Han Gieske. Aan de eerste twee borden hadden we niet veel in te brengen. Henk Simon kwam weliswaar redelijk uit de opening, maar had toen reeds zoveel tijd verbruikt dat de uiteindelijk nul niet onverwacht kwam. Overigens speelde Henk tegen de ook in de tweede

klasse zeer gevreesde Croese. Paul van der Werve aan het tweede bord kwam er eigenlijk helemaal niet aan te pas. Een poging tot aanval bracht hem vrij snel verlies. Guus Kamps aan het derde kon het ook niet bolwerken.

Wiet Bouma aan het vierde daarentegen had gedurende de hele partij voordeel, maar wist uiteindelijk toch niet tot winst te komen. Wel tot winst kwam Rob van de Kamp, maar wel uit verloren positie. Door goed terug te vechten kwam hij zelfs in 'n eindspel iets beter te staan en toen ging zijn tegenstander ineens door zijn vlag.

Ook tot winst kwam Jan Turk, en dat ging overtuigend, en ook redelijk spectaculair, nl. via 'n stukoffer (zie onderaan.)

Aan het zevende bord speelde Gerard Rill, onze nieuwste aanwinst tegen Han Gieske. In een rommelige partij maakte Gerard helaas de laatste fout.

Ook niet bepaald rechtlijnig was de nederlaag aan het achtste bord van Tom Turk. Na interresant openingsspel van beide kanten gaf zijn tegenstander ineens een kwaliteit weg. Jammer genoeg was het daarna nog lang niet makkelijk en in tijdnood kwam zelfs een ietwat onverdiende nul op 't scorebord. Aan de laagste borden speelden Jurgen Stigter en Alber Delfos. De eerste wist remise te maken, maar Albert ging in zijn debuutpartij in het eerste fors onderuit.

J. Turk-P. Sassen

1. e4 e6 2. d4 d5 3. e5 c5 4. c3 Pc6
5. Pf3 Db6 6. a3 c4 7. g3 Ld7 8. Lh3
h6 9. 0-0 Pe7 10. Pbd2 Pa5 11. Tc1
g5 12. Pf1 Tg8 13. Pe3 Pb3 14. Tbl
La4 15. Pd2 Pec6 16. Dh5! Pe7 17.
Pc4: dc4: 18. Pc4: Dc7 19. Pd6+
Kd7 20. Df7: g4 21. Lg2 Tg7 22. Df4
Pcl: 23. Tbcl: Lc6 24. Pe4 Pg8 25.
c4 Le4: 26. De4: Td8 27. d5 Lc5?
28. b4 Tf7 29. bc5: Dc5: 30. Te3 Pe7
31. de6: + Ke6: 32. Dg4: + Pf5 33.
Le4 Tf8 34. Tdl Ke7 35. Lf5 Tf5 36.
Dh4+ 1-0

Groepsindeling interne kom-
petitie 1e cyclus seizoen

'79-'80

(plaatsingscie.bijeen 29-
8-'79)

Groep 1 - Groep 1 telt 3 degra-
danten.

Groep 2 - Deze groep levert 2
promovendi en 3 à 4 degradanten

Het juiste aantal degradanten
hangt af van de sterkte van de

kampioen van de zwitserse groep
(dit ter beoordeling van de

plaatsingscie).Vanzelfsprekend
moet deze "kampioen" ook zelf be

reid zijn in groep 2 te spelen.

Groep 3 - Groep 3, 2 promovendi
en 3 à 5 degradanten. Het juiste

aantal zakkers hangt af van de
sterkte van de deelnemers in de

zwitserse groep (beoordeling
door de plaatsingscie.).

Groep 4 - 2 stijgers en 3 à 5
dalers.

N.B.!

Bovenstaande regelingen hebben
alleen betrekking op de eerste

cyclus.

Waarom het relatief grote aan-
tal degradanten? Op de eerste

plaats, omdat groep 1 op dit mo-
ment uit 9 deelnemers bestaat

en dit aantal teruggebracht
moet worden tot 8. Daarom dit

minimale aantal van 3degradant-
en per groep.Op de tweede plaats

willen we de spelers uit de
zwitserse groep (en dit betreft

dan vooral de nieuwe leden)
niet de kans ontnemen om evt.

in de volgende cyclus tegen
tegenstanders van gelijk ge-

halte te spelen. Ook daarom is
het aantal degradanten van de

groepen 2,3 en 4 nogal ruim ge-
kozen. Dit dus tot bevordering

van de doorstroming.

Enkele losse, doch belangrijke
opmerkingen.

- iedereen wordt dringend ver-
zocht uiterlijk om 20.15 u. op

de club aanwezig te zijn.

- ben je verhinderd te komen,
neem dan ruim van tevoren kon-

takt op met de tegenstander of
met de wedstrijdleiding, i.c.

Johann Berkenbosch (tel.120875)
en Thijs Wenniger (tel.254780).

Niet komen opdagen levert zonder
van te voren een seintje ten-

minste een reglementaire nul (0)
op.

- spelers in de zwitserse groep
dienen er rekening mee te houd-

en dat er minimaal 7 wedstrijden
gespeeld dienen te worden, wil

men in aanmerking komen voor pro-
motie aan het einde van de cy-

clus. Promotie naar één van de
groepen 2 t/m 4.

- i.v.m. de externe competitie
een opmerking.In de kast in de

mensa ligt het door de S.G.A.
jaarlijks uitgebrachte wedstrijd

programma.Het ligt er nu over-
igens nog niet maar t.z.t. zal

het er wel te vinden zijn.In dit
boekje staat het externe pro-

gramma van de 4 tientallen van
U.S. .Probeer de data waarop je

moet spelen vrij te houden.

- Henk Simon beheert het zgn.
" Schacharchiv ". Dit archief

(met zowel voor de beginnende
als de wat meer gevorderde scha-

er onontbeerlijke informatie)
staat ten allen tijde ter be-

schikking aan alle klubleden
(ook in de kast).

- in principe is op 2 oktober
een open snelschaaktoernooi ge-

pland met prijzen,neemt jezelf
en de jouwen mee !

- tot slot, de start van de
tweede cyclus is bepaald op 11

december.

Groepsindeling intern .

Groep 1.

1.v.d.Werve

2.Simon

3.Bouma

4.Kamps

5.J.Turk

6.v.d.Kamp

7.Rill

8.de Vries

9.T.Turk

Groep 3.

1.Puyker

2.Thunissen

3.Schermers

4.de Melker

5.Stigter

6.v.d.Schoor

7.Deinema

8.Berkenbosch

Groep 2.

1.Delfos

2.Dekkers

3.Jongejan

4.Stoelman (?)

5.de Jong

6.Verbeet

7.Hendrickx

8.Vrijbloed

Groep 4.

1.Duin

2.Roest

3.Bakker

4.Ridder

5.de Rijk

6.Wenniger

7.Vos

8.v.d.Veen

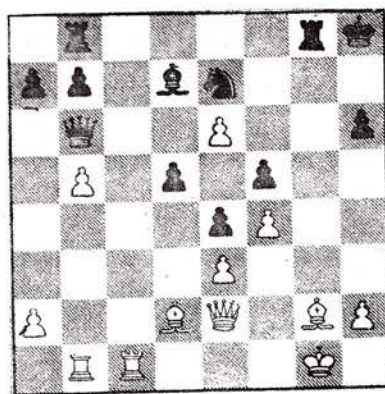
T.Turk-E.Wille, Dieren 9/8/'79

1.c2-c4 Pg8-f6 2.Pb1-c3 d7-d5 3.c4xd5 Pf6xd5 4.g2-g3 g7-g6 5.Lf1-g2 c7-c6 (De theorie over 1.c4 is nog niet zo bekend onder de simpele amateurs, dat bleek vooral in mijn partij uit de vijfde ronde: 1.c4 Pf6 2.Pc3 e5 3.g3 d5 4.cd5 Pd5 5.Lg2 c6?! Nu was 6.Pd5 cd5 7.Db3 waarschijnlijk heel sterk geweest. Overigens gebeurde er in deze partij iets heel merkwaardigs: op een gegeven moment kon ik Pd2-e4 en Pc3-e4 spelen. Ik wilde Pce4 spelen, deed mijn zet en ging even weg. Toen ik terug kwam bleek ik het verkeerde paard gespeeld te hebben (dus Pde4 gespeeld). Toen maar een snelle remise gespeeld; het was blijkbaar m'n dag niet.) 6.Pc3xd5 c6xd5 7.Dd1-b3 e7-e6 8.d2-d3 (Hier had ik bij m'n zesde zet 8.Dc3 gepland. Bij nader inzien vond ik het toch niet zo overtuigend: na 8...f6 zag ik niet zo goed hoe ik mijn voordeel vast kon houden, en ik was bang dat de dame op c3 slecht zou staan. Ach: teraf is het toch niet zo gemakkelijk voor zwart, terwijl de dame op b3 ook niet ideaal staat.) 8...Lf8-g7 9.Pg1-f3 0-0 10.Lc1-d2 Pb8-c6 11.0-0 h7-h6?! (Waarschijnlijk is het beter met 11...Ld7 de ontwikkeling te voltooien.) 12.Tal-bl (Het plan voor wit is spel op de damevleugel, te beginnen met b2-b4.) 12...Ta8-b8 13.Tf1-cl Lc8-d7 14.Db3-d1 e6-e5 15.b2-b4 f7-f5 16.b4-b5 Pc6-e7 17.d3-d4?! (Eenvoudiger en beter was 17.Lb4 met de bedoeling Ld6 en Tc7. De tekstzet oogt echter zeer attractief: 17...ed4 is erg slecht na 18.Lb4. Wit zou dan ongetwijfeld positioneel gewonnen staan. Daarom:)

17...e5-e4 18.Pf3-e5 Lg7xe5! (

In wezen de enige zet, want zwart kan het witte paard niet op e5 tolereren. Toch was deze zet een verrassing voor me, daar ik gedacht had door het bezit van het loperpaar min of meer beslissend voordeel te zullen krijgen. De zwartspeler blijkt iets verder gekeken te hebben.) 19.d4xe5 g6-g5 20.f2-f4?! (Beter is natuurlijk 20.Lb4, maar ik had de tekstzet nu eenmaal gepland. Natuurlijk is dat geen goede reden om iets te doen of te laten, maar ja...) 20...Dd8-b6+ 21.e2-e3 g5xf4 22.g3xf4 Kg8-h8? (Veel beter is 22.Kh7. Het waarom blijkt spoedig.) 23.Dd1-e2 (Een van de redenen dat ik 20.f4 speelde was dat ik niet gezien had dat hier 23.Lb4 faalt op 23..De3+.) 23..Tf8-g8?! (Lokt een zeer sterk pionoffer uit. Beter was 23..Le6 24.Lb4 Tf7 25.Lc5 Da5 26.Khl. Overigens zou de tekstzet wel goed geweest zijn als zwart 22..Kh7 gespeeld zou hebben.) 24.e5-e6!

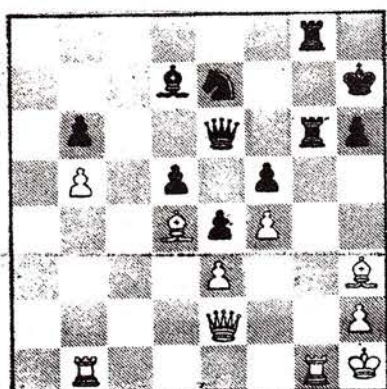

24...Db6xe6 (24...Le6? 25.Lc3+ Kh7 26.Ld4 en nu:

A 26...Da5 27.b6 ab6 28.Tb5 Da4 29.Tc7 +-

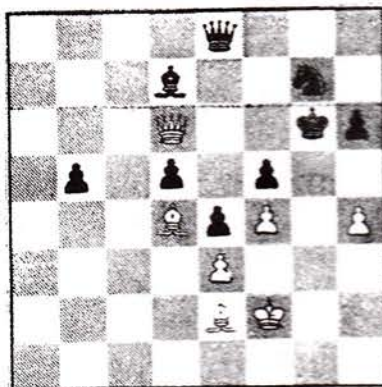
B 26...Dd8 27.La7 Ta8 28.Ld4 +)

25.Ld2-c3+ Kh8-h7 26.Lc3-d4 Tg8-g6!? 27.Kg1-h1 (27.La7??? Tbg8) Tb8-g8 28.Lg2-h3 a7-a6 29.a2-a4 (De pion op b5 houdt de zwarte loper en paard in bedwang, vandaar dat ik hem wilde handhaven, alhoewel slaan op a6 op zich ook niet slecht geweest zou zijn.) 29..a6xb5 30.a4xb5 b7-b6 31.Tcl-gl?

(31.Tc7 ligt voor de hand.Na 31..Dd6 32.Le5 zag ik echter 32..Db4. Nu is 33.Tb4 minder wegens 33...Tgl mat.Echter, in plaats van 33.Tb4 heeft wit natuurlijk beter: 33.Tbcl.Dan is zwarts enige zet 33...Td8.Gezien de inactiviteit van de zwarte stukken en de activiteit van de witte moet wit dan op zijn minst heel goed staan. Mijn fout was echter dat ik toen ik 32..Db4 zag meteen stopte met analyseren, ondanks zeeën van tijd, en concludeerde dat de zwarte torens minstens zo actief waren als de witte; dat ik door al alle torens af te ruilen de inactiviteit van de zearte lichte stukken kon accentueren, en dan wel vanzelf zou winnen.Ik had ook een soortgelijke variant gezien als in de partij, maar helaas iets overzien.)31...Tg6xgl+ 32.Tblxgl Tg8xgl 33.Khlxgl Pe7-c8 34.De2-c2 Ld7xb5!? 35.Dc2-c7+ Lb5-d7 36.Kgl-f2(Ik had gedacht hier met 36.Dd8 minstens een stuk te zullen winnen, maar helaas overzien dat zwart dan met 36...Dg8+ de dames kan ruilen omdat de koning op g1 staat.)36..Kh7-g6!(In grote tijdnood gespeeld. Grappig genoeg zei da zwartspeeler na afloop dat hij deze zet niet goed vond!Het is waarschijnlijk de enige zet.)37.Dc7-d8 b6-b5!? 38.Dd8-h8 De6-f7 39.Lh3-f1 Pc8-d6! 40.Lf1-e2 Pd6-e8 41.h2-h4(Zwart heeft zich net zo op kunnen stellen dat hij niet mat gaat en heeft nu hij de 40e zet gehaald heeft weer ruim de tijd.

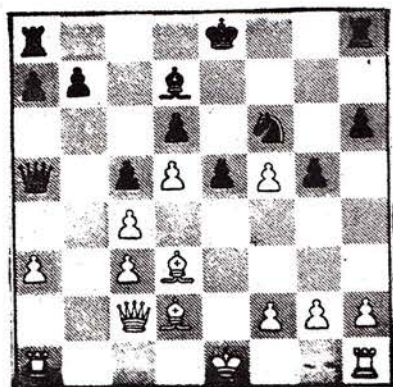
Dat is voor mij wel jammer, want anders had hij waarschijnlijk 41..Pf6 gespeeld waarop 42.Lf6 Df6 43.Lh5+ de dame wint.)41...Pe8-g7 42.Dh8-b8 Df7-e8 43.Db8-d6+

(Deze laatste zet had ik afgegeven.De volgende morgen om 11.30 moest verder gespeeld worden. Nu was het zo dat ik met meerdere mensen tegelijk geanalyseerd had, en met hoe meer mensen je analyseert, des te dieper daalt het peil.Wij hadden voornamelijk 43..Le6 geanalyseerd en geconcludeerd dat wit dan kleine winstkansen had.Mijn tegenstander had door persoonlijke omstandigheden weinig kunnen analuseren en wilde 43..Pe6 spelen, welke zet wij onmiddellijk verworpen hadden omdat dat wit zonder meer goede winstkansen biedt.Hij wilde echter wat tijd winnen en besloot de zetten te herhalen.)43...De8-e6! 44.Dd6-f8(Hier verzongk hij ineens in diep gepeins.Oorspronkelijk had hij gedacht winstkansen te hebben maar nu kreeg hij ineens in de gaten dat hij sowieso niet kon winnen en bij op winst spelen alleen maar verlieskansen zou hebben.)44.Pg7-h5 45.Df8-b4(Hier bood ik na enig nadenken remise aan, daar ik inmiddels ingezien had dat wit na 43..De6 niet op eigen kracht op winst kan spelen.Als hij dus remise zou afslaan zou ik kansen krijgen omdat hij dan risico's moest nemen.Neemt hij het aanbod aan dat taxeert hij de stelling blijkbaar goed en kan ik toch niet winnen.Helaas:) 1/2-1/2

T. Turk-A. Kretschmar, Dieren 8/8

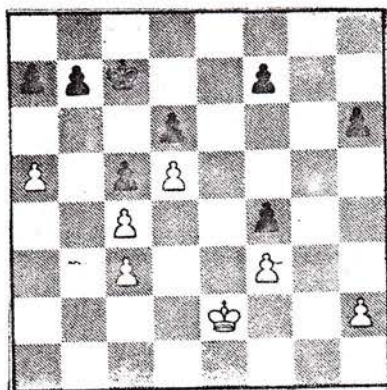
1.c2-c4 Pg8-f6 2.Pb1-c3 e7-e6
3.d2-d4 Lf8-b4 4.a2-a3 Lb4xc3
5.b2xc3 c7-c5 6.Lc1-g5?(In sommige varianten met f3 is dit een goede zet. Hier geeft het gewoon een tempo weg.) 6...Dd8-a5 7.Lg5-d2 Pb8-c6?!(Dit is op zich geen slechte zet, maar met 7..Pe4 kon zwart een 'normale' variant met een tempo meer op het bord krijgen. Vreemd genoeg stuurt zwart aan op een variant waar zwart normaliter geen Da5 speelt, zodat het tempo verlies met 6.Lg5 geen rol meer speelt.) 8.Pg1-f3 d7-d6 9:
Dd1-c2 e6-e5 10.d4-d5 Pc6-e7 11.
e2-e4 h7-h6 12.Lf1-d3 Lc8-d7 13.
Pf3-h4 g7-g5 14.Ph4-f5 Pe7xf5
15.e4xf5 (zie diagram)

(Op de 14e zet wordt ook Lxf5 gespeeld vanuit de gedachte dat paarden in een gesloten stelling sterker zijn dan lopers. Probleem is dan echter om beide paarden op goede velden te krijgen. Om dat te bereiken zou zwart de stelling moeten openen.... In de huidige stelling is het voor beide spelers moeilijk om op winst te spelen, wat vooral vervelend is omdat beiden moesten winnen om prijskansen te behouden. Wit heeft het loperpaar, maar kan niet op eigen kracht genoeg ruimte scheppen om deze te activeren. Zwart zit voorlopig met 'n minder doelmatige opstelling van zijn stukken, met name de dame op a5 staat niet goed.) 15..0-0-0

16.f2-f3(er greigde min of meer 16..e4.) 16..g5-g4 17.Kel-f2!(Zo lang de dame op a5 staat is de koning hier zeer veilig, en bovendien staat hij hier de torenverbinding niet in de weg.) 17...g4xf3 18.g2xf3 Td8-e8 19.Th1-gl Th8-h7!?(Verhindert Tg7.) 20.Tal-bl(Wit speelt op twee fronten. Ook 20.Tg2 kwam zeer in aanmerking.) 20...Ld7-a4 21.De2-b2 Da5-c7 22.Tgl-g2 Kb8-c8?! 23.Tbl-gl Dc7-e7 24.Tgl-el?!(Niet zeer consequent. 24.Dbl is misschien beter. Ik dacht echter de pion op h6 te kunnen veroveren en wilde daarom het centrum stabiliseren. Verder was het zo dat zwart reeds veel tijd verbruikt had en ik een eventuele confrontatie liever wilde uitstellen tot hij helemaal geen tijd meer had.) 24...Th7-h8 25.Db2-cl Pf6-h5 26.Kf2-gl(Aangezien de dame nu op e7 staat ipv op a5 is f2 minder geschikt om de koning 'n veilig plekje te garanderen. B.v. 26.Lh6? Dh4+ en nu A27.Kgl Th6 met winst van Tel.B27.Kf1 Th6 28.Dh6 Pg3+ met damewinst.) 26..De7-h4 27.Tel-e2 Te8-g8?(Beter 27..i Df6. Nu had wit gewoon op h6 kunnen slaan omdat wit geen toren op el in heeft laten staan. Waarom ik dit zelf niet gezien heb is mij ook volstrekt onduidelijk.) 28.Te2-f2 Ph5-f4 29.Ld2xf4 e5xf4 (Dat is dan de vierde f-pion.) 30.Dcl-bl?! (Hier had wit beter de torens kunnen afruilen en op remise kunnen aansturen. Mijn tegenstander had hier echter nog maar een paar minuten en ik wilde per se winnen.) 30...La4-d7 31.Dbl-cl Tg8-g5 32.Ddl-c2 Kb8-c7((Zo langzamerhand begon het tot medoor te dringen dat ik mezelf aardig in de nesten gewerkt had en dat pion f5 vroeger of later moest vallen. Daarom begon ik vast maar te kijken wat voor soort eindspelen remise te houden waren. Toen zag ik opeens dat zowel een pionnen- als een dame-eindspel goede remisekansen zou bieden als ik mijn a-pion op de vijfde rij had. Dan zou de zwarte koning niet zonder meer naar de witte damevleugel kunnen. Daarom dus:)

33.a3-a4 Th8-g8 34.a4-a5 Dh4-h3 35.Ld3-e4 Ld7xf5! 36.Le4xf5 Tg6xg2+ 37.Tf2xg2 Tg8xg2+ 38.Dc2xg2 Dh3xf5 39.Dg2-b2 Df5-g6+ 40.Kg1-f2 Dg6-d3 41.Db2-e2! Dd3xe2+(Anders houdt wit minstens eeuwig schaak dankzij de pion op a5.) 42.Kf2-e2 (zie diagram.)

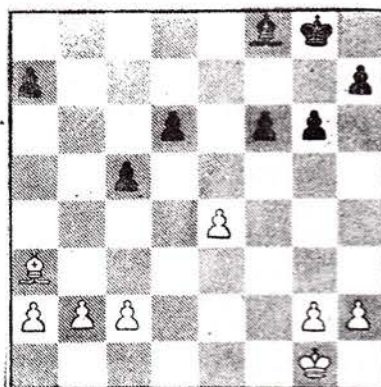

42...a7-a6?(Zwart kon hier nog niet afbreken omdat ik nog bijna een uur overhad van de tweeënehalf. Daarom had hij eerst wat met zijn koning heen en weer moeten spelen, dan 'n willekeurige zet moeten insluiten om vervolgens op zijn gemak de beste kans te zoeken. Na 42...a6 is het meteen remise omdat wit aan beide kanten een vesting heeft: na een eventueel b6 kan hij niet langs de dubbele c-pion en hij kan ook niet op de koningsvleugel binnendringen omdat veld g2 gemakkelijk door wit bestreken kan worden.

Na 42...b6 had wit het nog fout kunnen doen: 43.a6?? b5 44.cb5 c4! Deze laatste kleine finesse had de zwartspeler niet gezien en ik aanvankelijk ook niet. Wit kan echter net als in de partij op b6 slaan: 43.ab6. Dan is 43...Kb6 net als in de partij gemakkelijk remise, maar zwart kan nog 43...ab6 proberen. Dan kan wit het m.i. ook gemakkelijk remise maken.) 43.Ke2-d3 Kc7-d7 44.Kd3-d2 Kd7-e7 45.Kd2-e2 Ke7-f6 46.Ke2-f2 Kf6-g7 (Zwart kan er duidelijk niet in op de koningsvleugel. Tot slot speelde hij zijn koning nog naar c7 en speelde toen b5 om te kijken of ik misschien

op b5 zou slaan. Ik sloeg natuurlijk en passant waarop meteen tot remise besloten werd.) 1/2-1/2

S. Dekker-T. Turk, Dieren, 7/8/'79

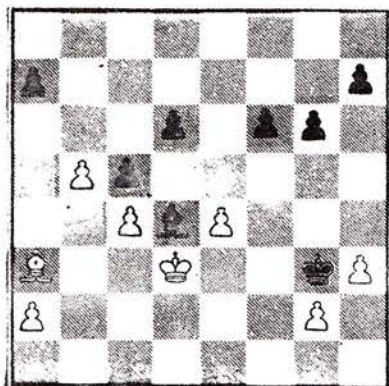

1.f4 c5 2.Pf3 Pc6 3.e3 g6 4.Lb5 Lg7 5.O-O Pf6 6.Lc6 bc6 7.d3 O-O 8.Del d6 9.Pbd2 Dc7? 10.e4 Pd7 11.Dh4 Dd8 12.f5 Pe5 13.Pe5 Le5 14.Pf3 Lg7 15.Lh6? f6 16.Pd2 De8 17.Le3 e6 18.Tael ef5 19.ef5 Lf5 20.Lc5 Dd7 21.La3?! Tfe8 22.Pc4 c5 23.Dg3 Tel 24.Tel Lf8 25.Pe3 Te8 26.Pf5 Tel+ 27.Del Df5 28.De4 De4 29.de4.

Na deze alles behalve briljante partij was bovenstaande diagramstelling ontstaan. Twee dingen springen in het oog: De witte loper op a3 en het feit dat f6, d6, c5 en a7 op de kleur van de eigen loper staan. Zwart staat iets beter, o.a. omdat hij aan zet is en altijd zijn pionnenstelling door f5 of d5 kan verbeteren en zo remise kan maken. Het voordeeltje is echter zeer gering en ik werd voornamelijk door mijn score tot nu toe (+1, =5, -0) van 'n remiseaanbod afgehouden.

29...Kg8-f7 30.Kg1-f2 Kf7-e6 31.Kf2-e3?? (31.Kf3 Ke5 32.b3 Kd4 is niet zo goed voor zwart wegens 33.Lb2 mat. Natuurlijk hoeft zwart dit niet toe te laten, maar als hij niet binnen kan dringen kan hij ook niet winnen.) 31...Lf8-h6+ 32.Ke3-d3 Lh6-cl! (Nu zit wit echt met een slechte loper.) 33.h2-h3?? (Knoeierslogica: zet je pionnen op de andere kleur dan je loper. Nu kan wit op de koningsvleugel binnendringen.) 33.Ke6-e5 34.c2-c4? (Na deze zet is het wel gewonnen voor zwart.) 34...Ke5-f4

35.Kd3-c2 Lc1-e3 36.Kc2-d3 Le3-d4? (Het geknoei van mijn tegenstander bevorderde mijn optimisme iets teveel. 36...Lf2 was beter: zie vervolg.) 37.b2-b4! (Dit uitroepteken is niet alleen vanwege het feit dat de zet goed is, maar moet ook m'n verbazing uitdrukken over iemand die een eindspel aanvanke-lijk zo gruwelijk verminkt en dan ineens toch een goede zet doet. Ik had hier overigens overzien dat 37....cb4 tot een verloren pionneneindspel leidt. Als de loper op f2 gestaan had was hier na 38.Lb4 Lc5 moge-lijk geweest.) 37....Kf4-g3 38.b4-b5 (nu is een diagram nodig.)

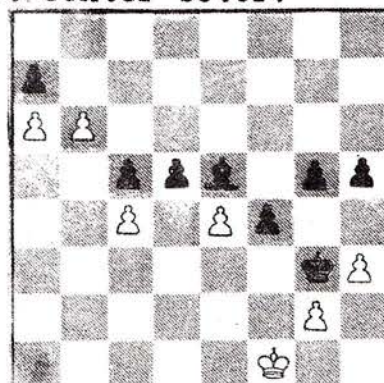
38..f6-f5? (Een bijzonder ern-
stige fout. Ik was nogal ge-
schrokken van de potentiële
vrijpion die wit op de dame-
vleugel heeft gekregen, omdat
ik hem niet met de loper tegen
kan houden, daar mijn eigen pi-
onnen in de weg staan. Daarom
speelde ik de tekstzet die zwart
in sommige gevallen wel de moge-
lijkheid geeft om door middel
van een pionoffer de witte
vrijpion tegen te houden met
de loper-zie partij.

De zet is echter fout omdat
zwart hier een relatief simpele
winstkans laat schieten. Men zie:
38..Kg2 39.Lc1 en nu
A 39..Le5? (met de bedoeling om
d5 te spelen en zo de witte pion
tegen te houden.

---40.a4? d5 41.cd5 Lc7 42.
Kc4 Kh3 43.Kc5 g5 44.Kc6
Lb6 45.d6 g4 46.d7 g3 47.
Le3 Le3 48.d8D g2 49.Dc8+

Kg3 50.Dg8+ Lg5 51.Db3 Kh2
en zwart wint. Wit kan ech-
ter beter Le3 spelen zonder
een stuk te verliezen, dus:
---40.Le3! Kh3 41.a4 d5 42.cd5
Lc7 43.Lc5 g5 44.d6 Ld8 45.
La7 g4 46.b6 en wit wint.

Blijkbaar kan zwart beter probe-
ren zelf een dame te halen.
B 39..Kh3 40.a4 g5 41.a5 g4 42.b6
ab6 43.ab6 en nu biedt 43..g3 44.
b7 g2 45.b8D g1D 46.Dc8+ Kh4 47.
Ld2 goede winstkansen voor zwart.
Overigens had wit nu, denk ik,
want niets is zeker bij een niet
al te diepgaande analyse, op f5
moeten slaan.) 39.La3-cl f5-f4 40.
Kd3-e2 Ld4-c3 41.a2-a4 g6-g5 42.
Ke2-fl h7-h5 (De laatste zet had
ik afgegeven. Door persoonlijke om-
standigheden had ik bijna niet
kunnen analyseren en wits eerste
zet verraste me volledig.) 43.Lc1-
b2! Lc3xb2 44.a4-a5 Lb2-e5 45.b5-
b6?? (Wat er nu in de partij ge-
beurt had ik wel gezien in mijn
berekening achter het bord. Wat ik
niet gezien had was dat wit na 45.
a6 d5 heel sterk 46.b6 kan doen.
Na 46..Lb8 verliest zwart kans-
loos omdat een loper niet twee
vrijpionnen van het kaliber dat
wit heeft tegen kan houden. Zwart
heeft echter beter:

46..dc4 47.ba7 c3 en nu:

A 48.a8D c2 en zwart wint opsoort-
gelijke wijze als in variant B
B 48.Ke2 Kg2 49.a8D f3+ 50.Kd3 f2
51.Df8 Lf4 52.a7 f1D 53.Kc3 Dcl+
54.Kb3 Db1+ 55.Kc4 Da2+ 56.Kc5
Da7+ met winst.

P.S. Deze laatste varianten werk
ik nu pas uit tijdens het typen
en nu lijkt het toch gewonnen te
zijn en niet remise zoals ik me
meende te herinneren. Dit leidt

tot de volgende conclusies: wit had op de 38e zet zonder meer op f5 moeten slaan, terwijl zijn 43.Lb2 misschien niet het uitroepteken verdient dat ik heb gegeven.

Overigens zou ik iedereen willen oproepen om er zelf maar eens naar te kijken, daar ik er zelf geen tijd voor heb -- nu niet althans.) 45..a7-a6 46. b6-b7 d6-d5 47.e4xd5 f4-f3 48. g2xf3 Kg3xh3 49.h3-h4 g5-g4

Hier gaf wit op (0-1). Tot slot zou ik nog dit willen zeggen: omgetwijfeld zitten er fouten in deze analyses, maar vooral bij de laatste partij zou ik dan ook niet willen pretenderen dat ik het definitieve oordeel vel over dit eindspel. Overigens hoop ik sommige mensen iets duidelijk gemaakt te hebben over lopereindspelen want zoals iedereen kan zien zijn die vaak moeilijker dan ze er uitzien.

SVESNIKOVVARIANT:

De zog. Svesnikovvariant van het Siciliaans geniet de laatste jaren 'n zeer grote populariteit. Uit de naam van de variant mag echter niet worden afgeleid dat de variant nieuw is. Het is nl. zo dat de kersverse russische grootmeester Svesnikov niets anders gedaan heeft dan een oeroude variant nieuw leven inblazen. De 'Svesnikov' werd waarschijnlijk het eerst gespeeld in London in 1857, en wel in de partij Hannah-Lowe. Mede n.a.v. deze partij werd de variant lange tijd als inferieur beschouwd. Tarrasch gaf in 'Die Moderne Schachpartie' n.a.v. zijn partij tegen Janovski (1889) aan, dat het sterkste voor wit was na 1.e4 c5 2.Pf3 Pc6 3.d4 cd4 4.Pd4 Pf6 5.Pc3 e5 :6.Pdb5 d6 7.Lg5! a6 8.Lf6 gf6 9.Pa3. Volgens Tarrasch was wit wegens de zwaktes in de zwarte stelling op de koningsvleugel, in het centrum en op de dame-

vleugel ('mehr kan man nicht erlangen') in het voordeel. En hoewel Lasker de variant ooit nog wel eens gespeeld heeft is zij nooit meer zo populair geweest.

Dit heeft geduurd tot het midden van de jaren 60, toen begon een groep jonge russische meesters de mogelijkheden van 9..b5 en in het bijzonder 10.Pd5 f5 te onderzoeken. De belangrijkste exponenten van deze groep waren Svesnikov en Timoshenko. Hun successen met de variant zijn voornamelijk de oorzaak geweest dat plotseling de variant rond 1974 een rage werd. Wat Tarrasch in 'Die Moderne Schachpartie' schreef was gedeeltelijk juist. Positioneel staat zwart inderdaad slecht. Met name veld d5 vormt een blijvende zwakte. Men is er echter in geslaagd actief tegenspel te vinden voor zwart. In de loop van het spel kunnen de zwarte lopers een zeer grote activiteit ontwikkelen, wat in samenwerking met m.n. de opstoot f5 of als het kan d5 zwart voldoende tegenkansen biedt op tactisch gebied. Het spelbeeld krijgt een ingewikkeld en scherp, tactisch karakter waardoor vaak interessante (aanvals)partijen ontstaan.

Om de Svesnikov te spelen komen er twee volgorden in aanmerking:

- 1) de Lasker-methode: zoals Tarrasch-Janovski (zie boven)
- 2) de 'moderne' methode: 1.e4 c5 2. Pf3 e6 3.d4 cd4 4.Pd4 Pf6 5.Pc3 Pc6 6.Pdb5 d6 7.Lf4 e5 8.Lg5

Deze tweede methode is de laatste tijd wat populairder geworden omdat zwart de mogelijkheden avn wit beperkt. Bij de Lasker-volgorde heeft wit op de 7e zet nl. twee goede alternatieven:

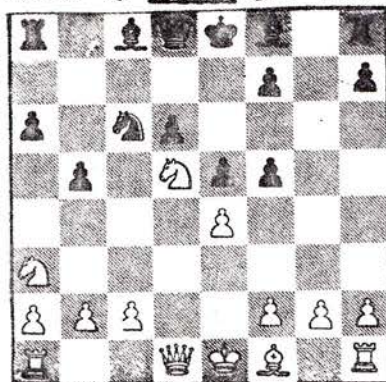
- 1) 7.a4 Le6 8.Lg5 a6 9.Pa3 Db6!? b.v. 10. Tb1!? Db4 !? 11.Lf6 gf6
- 2) 7.Pd5 Pd5 8.ed5 Pb8 (8..Pe7 9.c4 Pg6 10.Da4 Ld7 11.Db4! +) 9.c4 Le7 10.Ld3 0-0 11.0-0 a6 12.Pc3 f5 met onduidelijk spel.

Natuurlijk heeft de moderne methode ook nadelen. Op de 6e zet kan wit de stelling een totaal ander karakter geven door 6.Pc6 bc6 7.e5 Pd5 8.Pe4

Aanvankelijk werd dit als goed voor wit beschouwd tot de onbekende rus Kalinitsev met het volgende idee kwam: 8...Dc7 9.f4 Db6! b.v. 10.Ld3 La6 11.a3 Le7 c4 f5! met goed spel voor zwart. Een andere 6e zet is 6.Lc2. Zwart kan nu met 6...d6 'n 'Scheveninger' spelen of met 6...Lb4 7.O-O Lc3 8.bc3 Pe4 9.Ld3 d5! het pionoffer aannemen, wat volgens mij ook goed speelbaar is voor zwart.

Voordat ik aan de eigenlijke hoofdvariant ga beginnen wil ik nog een wat rustiger variant aantippen, nl. (via de Lasker-methode) 7.Lg5 a6 8.Pa3 b5 9.Pd5 (dus geen 9.Lf6) en nu is goed: 9...Le7 10.Lf6 (10.Pe7 Pe7! met de bedoeling d5) Lf6 11.c3 O-O 12.Pc2 Tb8 met onduidelijk spel. Het plan voor zwart is nu via Lf6-g5 op f7-f5 aan te sturen (zie ook partij 2).

Kijk het wordt pas echt leuk wanneer men kiest voor de volgende zettenreeks (via Lasker-methode): 7.Lg5 a6 8.Pa3 b5 9.Lf6 gf6 10.Pd5 f5

Een van de eerste weerleggingsposities was 11.ef5 Lf5 12.Df3?!. Hierop volgt een tamelijk karakteristieke actie van zwart: 13...Pd4! 14.Pc7+ Dc7 15.Da8+ Ke7 of 15...Lc8 met uitstekende compensatie voor de kwaliteit. Iets beter was al 12.c3 Lg7 13.Pc2 O-O 14.Pce3 Le6 (of 14...Le4!?) 15.g4! (de zet van Byrne). Een goede methode voor zwart hierop is 15...e4! 16.Lg2 Dh4 17.Le4 Tae8 18.Tg1 f5! met goede kansen voor zwart.

Nederlands nieuwste schaakhoop John van der Wiel heeft lang het volgende systeem gespeeld: 11.Ld3 Le6 12.c4. De Rus Dolmatov heeft John ook persoonlijk laten zien hoe dit door zwart gespeeld dient te worden: 12...Da5+ 13.Kf1 Ld5 14.ed5 Pd4 15.cb5 ab5 16.Pc2 Pc2 17.Dc2 e4 18.Dc6+ Ke7 19.Lb5 Ta7 20.a4 Lg7 21.Dc1 Tb8 22.Tb1 Tb5 23.ab5 Db5+ 24.Kg1 Dd5 25.h4 (tot hier was alles bekend) Dc5! 26.Dc5 d5 27.Th3 Tb7 28.Kf1 (van der Wiel - Dolmatov, Groningen '79) c4 met onduidelijk v.o.r.d.e.l voor zwart.

Een van de belangrijkste methodes tegen de 'Svesnikov' waar de witspelers hun hoop op gevestigd hadden was 11.Ld3 Le6 12.Dh5 Lg7 13.O-O f4 (niet 13...O-O 14.ef5 Ld5 15.f6 en 16.fg7 Te8 17.Dd5 ed3 18.Dc6 1-0) 14.c4!?

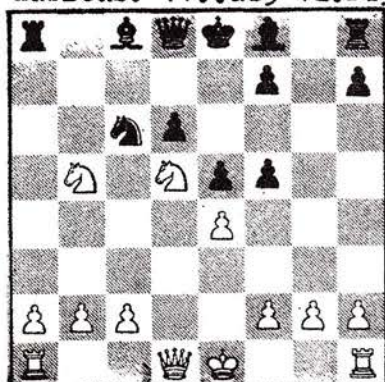

Echter Svesnikov himself heeft de correcte zwarte verdediging aangegeven: 14...bc4 15.Lc4 O-O 16.Tac1 Tb8 17.b3 Dd7 18.h3 Kh8 19.Tfd1 Pd4 20.Pc2 Pc2 21.Tc2 f5 met goed spel voor zwart (Toekmakov-Svesnikov). Deze prachtige partij geeft bovendien een goed beeld hoe de variant gespeeld dient te worden, zie daarom Informator 26, 397.

Nu ik de lezer toch omvergepraat heb en hij de Svesnikov gaat spelen kan ik gelijk de hoofdvariant laten zien: 11.c3 Lg7 (niet 11...fe4 12.Lb5! met winnende aanval) 12.Ld3 Le6 13.Dh5 O-O 14.ef5 Ld5 15.f6 en 16.fg7 Te8 17.Le2 (of 17.Dd5 ed3 met schaak) Te5 18.Dh6 Tg5 (of 18...b4!?) 19.O-O Pe5 20.Tad1 Tg6 21.Df4 La2 22.De4 Le6 met

gelijk spel.

Onze nederlandse Robbie Hartoch speelt (speelde) altijd 11.Ld3 Le6 12.Dh5 Lg7 13.O-O f4 14.c3 b.v.14.. O-O 15.Tfd1 (of 15.Pc2 f5 16.Pcb4 Pb4 17.Pb4 d5!?) Tb8! 16.Pc2 Dd7 17 De2 Kh8 en 18..f5 (Byrne-Timman '78) Een hoofdstuk apart vormt het door John Nunn gepropageerde 11.Lb5!?. Nunn heeft bewezen dat het offer wit zeker mogelijkheden biedt maar of het offer correct is vind ik toch wel dubieus: 11..ab5 12.Pb5

1 12..Dg5!? 13.Pdc7+ Kd8 14.Dd5! (14. Pa8 Dg2 15.Tf1 De4+ 16.De2 Da4 is on-
luidelijk) Lb7 15.Df7+ De7 16.De7+
De7 17.Pa8 La8 18.ef5 Tf8 19.O-O-O
Kd7 met onduidelijk spel.

2 12..Ta4! 13.O-O Te4 14.Pbc7+ Kd7
15.Dh5 Pe7! 16.Df7 Kc6 17.c4 Tg8! e-
veneens met onduidelijk spel.

Het ziet er allemaal zeer aantrek-
kelijk uit voor zwart en lijkt wel-
vaast onspeelbaar voor wit. Dit laa-
ste is natuurlijk niet waar. Er zijn
genoeg varianten waarin wit goed
spel krijgt als hij maar niet pro-
beert de opening te weerleggen. Ik-
zelf speel met wit bij voorkeur sys-
temen met g3 tegen de Svesnikov. Op
die manier probeer ik zwart op de
midden velden te bestrijden. Enkele
voorbeelden zijn:

1 11.g3 fe4 12.Lg2 Le6 (12..Lf5 13..
3!) 13.Le4 Lg7 14.O-O Tc8 (14..O-O?
5.Pe3!) 15.f4!?

2 11.ef5 Lf5 12.c3 Lg7 13.Pc2 O-O 14
ce3 Le6 15.g3!? f5 16.f4 Ta7 17.
g2 Kh8 18.O-O Pe7 19.Dd2 Pg6 20.Kh1
In beide gevallen met onduidelijk
spel. Zwart kan op deze manier nauwe-
lijks of geen openingsvoordeel krij-
gen. Hij is gedwongen op tactische
ijze tegenspel te vinden, anders
staat hij positioneel slecht.
amenvattend: Het is niet juist dat
e als je de Svesnikov wilt spelen

je bergen varianten moet beheersen. Net
als bij elke opening is het begrijpen
van het idee achter de opening veel
belangrijker. Natuurlijk zijn er enkele
cruciale varianten die je moet kennen,
die varianten heb ik geprobeerd in bo-
venstaand artikel te geven. Ter il-
lustratie geef ik hieronder nog enkele
partijtjes van mijzelf voorzien
van kort commentaar.

partij 1: J.C.T. Donk-G. Rill 2-4-'78

1.e4 c5 2.Pf3 Pc6 3.d4 cd4 4.Pd4 Pf6
5.Pc3 e5 6.Pdb5 d6 7.e4 Le6 8.Ld3?! a6
9.Pa3 d5! 10.ed5 Pd5 11.Pd5 Ld5 12.O-O
Le5 13.Dh5 g6 14.Dh6 Lf8 15.De3 Lg7 16
Pc4 Lc4 17.Lc4 O-O 18.c3 Dh4! 19.La2
Kh8 20.Ld2 f5 21.Dg5?! (21.Lb1) Da4
22.Ld5 Dc2! 23.Tfd1 Tad8 24.Tac1 Db2!?
25.c4 Pd4 26.Tb1 Dc2 27.Lb4 Tfe8 28.
De3 (28.Lf7 Pd2+) b5!? 29.La5 Td7 30.
Dc1 e4! → 31.Td2 Dc4 32.Lc3? (32.Lb6
Pc2 33.Dd1 Dc4) Pf3+ 33.gf3 Lc3 34.De3
Ld2 35.Dd2 ef3 36.Dc3+ Tg7 37.cb5 Dg4
0-1 (een goed partijtje al zeg ik het
zelf)

partij 2: A. Dekkers-G. Rill 24-5-'79

1.e4 c5 2.Pf3 Pc6 3.d4 cd4 4.Pd4 Pf6
5.Pc3 e6 6.Pdb5 d6 7.Lf4 g5 8.Lg5 a6
9.Pa3 b5 10.Pd5 Le7 11.Lf6 Lf6 12.c3
O-O 13.Pc2 Tb8 14.Pce3 Lg5 15.h4! (15.
Le2 g6 16.O-O f5) Lh6 16.Dh5?! b4! 17.
Le2 bc3 18.bc3 Le6 19.Pg4?! (19.Pf5!?)
Lf4! 20.g3 Ld5! 21.ed5 g6 22.Ph6+ Kh8!
23.Df3 (23.Pf7+ Tf7 24.Df3 Df8 25.gf4
Tf4 26.Dg3 Pe7 met groot voordeel voor
zwart) Lh6 24.dc6 Tb2! → 25.O-O (!) e4
?(25..f5 met de bedoeling e4) 26.De4
Te8?? 27.c7! (Hier kan ik nog een aardige
anekdote over vertellen, maar ach.)
Dd7 28.De8+! De8 29.La6 Tb6 30.Tab1
Ta8 31.Lb7 Td8 32.Tfe1 Df8 33.Lc6?!
(33.cdcd) Tc8 34.Te8 De6 35.Le8 Te7 (Nu
staat wit slechts weinig beter) 36.
Tb3 d5! 37.e4 Ld2 38.Kf1 Kf8 39.Tb5
Te7 40.Tc5 Lc3 1-2

Belangrijke bronnen:

'Sicilian: Lasker-Pelikan' door Wade,
Speelman, Devah, Blackstock.
Informator 26
Schachmatny bulletin

POLEMIEK SANS RACUNE:

EEN ANTWOORD AAN PAUL V/D WERVE

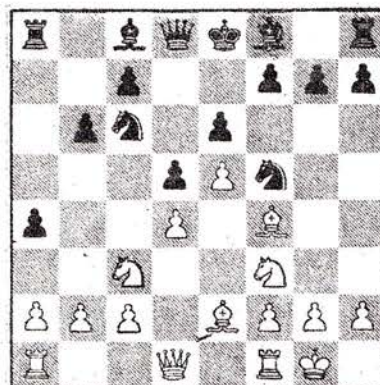
In de laatste Schakeling van het vorige seizoen laaide de discussie over de schaakcapaciteiten van Paul v/d Werve weer hoog op naar aanleiding van een partij van Paul met Gerard Rill. Met name Paul zelf droeg heel wat brandstof aan voor het fiks opflakkerende vuurtje. Hij veroorloofde zich een aantal commentaren bij zijn analyses, niet gespeend van enig triomfalisme, waaruit moest blijken dat al die aanvallen op zijn schaak-kunde waren en nu maar eens achterwege zouden moeten blijven. Aan het eind van zijn analyses legde hij nog eens een flink ei, met bovengenoemde inhoud, en besloot met een priemende uitdaging aan het adres van zijn 'opponenten'.

Een van die 'opponenten' ben ik dus. En aangezien Paul's verhaal naar mijn mening op enige essentiële punten te kort schiet ben ik bij deze niet te beroerd om de toegeworpen handschoen weer fluks terug te gooien. Het was wellicht het fraaist geweest als ik hier eerst uitvoerig Paul had geciteerd, om hem daarna met zijn eigen uitspraken meteen om de oren te slaan. Echter, deze krachtige de-batteertruc kost te veel ruimte. Daarom beperk ik mij tot mijn eigen commentaar op een en ander. De geïnteresseerde voyeur wordt voor wat Paul's opmerkingen verwezen naar de vorige Schakeling.

Beste Paul,

inderdaad, je hebt gelijk als je zegt dat wij (Gerard en ik) wat ongelovig waren over de zwarte mogelijkheden, met name in die stelling na de 25e zet van wit. En je hebt het gelijk aan je kant als je stelt dat wij (Gerard en ik) per sé de witte winst wilden aantonen in een stelling die reeds gewonnen was voor zwart, iets wat jij op intuïtieve gronden al vermoedde. Het is een kwalijke zaak een discussie te proberen te winnen door alsmaar op je standpunt te blijven staan zonder tegenargumenten van je opponent serieus te beluisteren. Wij (Ge-

rard en ik) waren zo vooringenomen dat we niet meer geheel objectief konden zijn over die stelling van na de 25^e zet van wit. Excuus, excuus. Alleen.....in feite ging de hele discussie niet over die stelling! Dat was trouwens ook helemaal niet de cruciale stelling in de partij (want dat was die van de 23^e zet waar Gerard blunderde met 23.c4), maar dat is hier minder relevant. Eveneens irrelevant voor de eigenlijke discussie is het feit dat 23.f4 zeer waarschijnlijk wint (zie de varianten die Gerard geeft -- ingeval van 23....c6 24.Pc3,c5 25.Pa4,vc6 is m.i. 26.c3 met de dreiging b4 en druk op de zwarte damevleugel zeer sterk--, en niet je eigen variant die 'uiteraard' goed is voor jezelf...), net als dat het irrelevant is dat wit met 19.Lg3 de veel sterkere voortzetting 19.Lc3 (waarna er niets terecht komt van het zwarte initiatief omdat de dame rustig op g6 kan gaan staan en zo de zwarte h- en g-pion immobiel houdt) heeft gemist. Ook is het niet relevant dat het Gerard was die de strijd heeft verscherpt met 11.g4 in plaats van met 11.f4 rustig op een degelijke stelling zonder zwaktes en gezonde pluspion aan te sturen (welk feit --de verscherping van de strijd door Gerard -- je zelf wel vaststelde, maar waarvan de betekenis je klaarblijkelijk is ontgaan). Nee, waar het allemaal om ging was jouw achtste zet: 8....a4

Deze zet was de steen des aanstoots! En eigenlijk nog geeneens de zet op zichzelf, maar het feit dat je deze

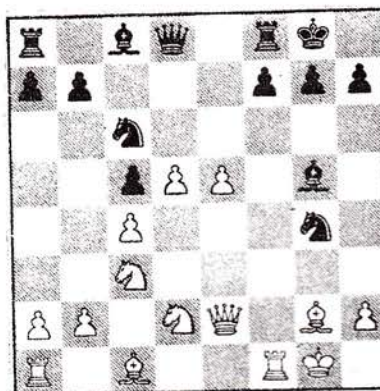
voortzetting als een goede, ja zelfs als de beste betitelde en dat je dat vervolgens aan de hand van het partijvervolg trachtte aan te tonen.

Dat, beste Paul, was ten ene male niet mogelijk: je kunt een zet alleen verdedigen op grond van stellingskenmerken en/of eenduidige varianten. Enige niet-technische argument zou verder nog kunnen zijn dat je met een bepaalde zet 'in troebel water' wilt gaan vissen'. Geen van deze argumenten heb jij echter gehanteerd!

Je wilde met c5 spel krijgen, maar daarvoor is 8...a4 onnodig, omdat je met 7...a5 die mogelijkheid al aardig verstierd had (enige goede plan zou m.i. dat met 7...Pa5 geweest zijn). In die cruciale stelling van na de 8^e zet van wit was m.i. het enige redelijke alternatief voor zwart ~~ix~~: bekennen dat zijn opening de mist is ingegaan en zich in te stellen op taaie tegenstand, onder meer door zich op de koningsvleugel zo stevig mogelijk op te stellen. Ik geef toe dat dit een kwestie van smaak is, en dat jij 'dan maar liever de beuk erin gooit'. Alleen dat argument rechtvaardigt eventueel 8...a4. Maar in plaats daarvan probeer je de zet schaaktechnisch te rechtvaardigen aan de hand van een stelling (bij de 25^e zet) die volstrekt geen logisch verband meer heeft met jouw 8^e zet.

Afijn, Paul, waar het m.i. allemaal op neer komt is je ongebreidelde optimisme (Gerard noemde het al), waardoor je je eigen stelling nogal eens overschat, met name in positioneel opzicht. Mijn 'aanvallen op jouw schaakcapaciteiten' betreffen niet zozeer die schaakcapaciteiten van jou, alswel jouw "subjectieve zelfenthousiasme" (vergeef me het neologisme). Een goed voorbeeld daarvan is het volgende spelmoment uit een partij tussen ons (jij met zwart en ik met wit; in de 3^e cyclus van het vorige seizoen): zie het diagram.

In deze stelling staat wit naar mijn mening goed, zo niet reeds bijna op winst, vanwege de twee vreselijk sterke centurpionnen. De open witte koningsvleugel is eerder gunstig voor wit dan voor zwart, daar wit gemakkelijker

met zijn stukken kan manoeuvreren en zo de zwarte koningsvleugel onder druk kan zetten. Met Pf3 schakelt wit een dreigend initiatief van zwart uit doordat loperwruil min of meer onvermijdelijk is.

Dat ik hier met Pde4 meteen een essentiële pion weggaf en vervolgens door jou tactisch werd weggevaagd, daar blijf ik rustig onder. Die rust verdwijnt echter als je na afloop van de partij doodleuk zegt bovenstaande stelling als ongeveer gelijk te hebben beoordeeld, ja er zelfs op te hebben aangestuurd!

"Subjectief zelfenthousiasme" is overigens geen unieke eigenschap. Dat kan ik je tot je geruststelling wel zeggen. Ik ken heel wat schakers die ermee behept zijn, mezelf inclusief. Ik denk zelfs dat er sprake is van een epidemische verspreiding juist onder schakers. Kortom, wat mij betreft is er al met al sprake van een storm in een glas water.

Rob van de Kamp

P.S.: Nog even een opmerking over jouw zogenaamde "geluk": als jij in staat bent om in verloren stelling, met nog luttele seconden voor 4 zetten, de enige schwindel die in de stelling zit te zien en geduldig 20 minuten te wachten tot je tegenstander (plots) à tempo gaat zetten, als je dan in staat bent om die schwindel ook onmiddellijk uit te voeren, dan is dat geen geluk maar een goede knokkersmentaliteit!! Mijn blunder is in dat verband een noodzakelijk, maar op zich onvoldoende gegeven!

De volgende bijdrage is van Jurgen

Stigter.

BEROEMDE SCHAAKBOEKEN

De uitgeverij Olms is onlangs gestart met een ambitieus project, om te beginnen een serie van 50 boeken!

Tschaturanga

Darstellungen und Quellen zur Geschichte des Schachspiels; herausgegeben von Viktor Kortsnoj (!) und Klaus Lindörfer.

De eerste 3 delen (in facsimile) zijn intussen verschenen:

1. Gustavus Selenus, Das Schach-oder König-Spiel. (Leipzig 1616, facsimile van het exemplaar uit de collectie Niemeyer-v.d. Linde in Den Haag, grootformaat, ruim 500 blz, ca. f85,-).

Hertog August von Braunschweig-Lüneburg (1579-1666) compileerde dit werk kundig -hoewel hij een (uiterst) zwakke schaker was- onder het pseudoniem G.Selenus. De basis vormt het werk van Ruy Lopez, "Libro del Axedrez" (1561), via het Italiaans (Tarsia). Maar het werk is vooral van belang vanwege de vele toevoegingen, vooral historische interessante: bijv. over het beroemde schaakdorp Ströbeck (met ook Courier-schaak). De Duitse tekst is in gotische ("Duitse") letters gedrukt, maar daar raakt men gauw aan gewend. De meeste Latijnse citaten worden ook vertaald of uitgelegd. Als ahangsel bevat het boek ook nog een verhandeling over Rhythmomachia (daarover later meer in Philosopher's game).

2. Moses Hirschel, Das Schach des Herrn Gioachino Greco Calabrois und die Schachspiel-Geheimnisse des Arabers Philipp Stamma (Breslau 1784, 226 blz, ca. f30,-).

In dit boek veel openingen (Greco) en ook 100 eindspelen/combinaties (Stamma).

3. De schaakbijbel Bilguer, Handbuch des Schachspiels (Berlin 1843, 1ste ed. door v.d. Lasa voltooid na Bilguer's vroege dood (1815-1840), ruim 500 blz, voorwoord van Kortsnoj, ca. f40,-).

Wat openingen betreft is dit de voorloper van de Encyclopedie. Er zijn 8 edities verschenen; na de laatste in 1916 door C. Schechter volgde in 1926 nog een Nachtrag van H. Knoch (de secundant van Euwe). Het verschil met de Enc. is echter dat de Bilguer een volledig handboek is, afgezien van het middenspel:

geschiedenis (1843: 19 blz, 1916: 118 blz), openingen (338 resp 752), eindspel (124 resp 145) en de regels voor beginners.

Mijn schaakbijbel is echter Murray, A history of chess (Oxford 1913; herdrukt 1962, 1969), de voorganger hiervan komt binnenkort ook uit bij Olms: v.d. Linde, Geschichte und Literatur des Schachspiels (Berlin 1874-5, 2 delen, ruim 1000 blz, bij voorintekening 98,-DM ipv 138,-DM !).

Dit is een serie om tijdig op in te tekenen.

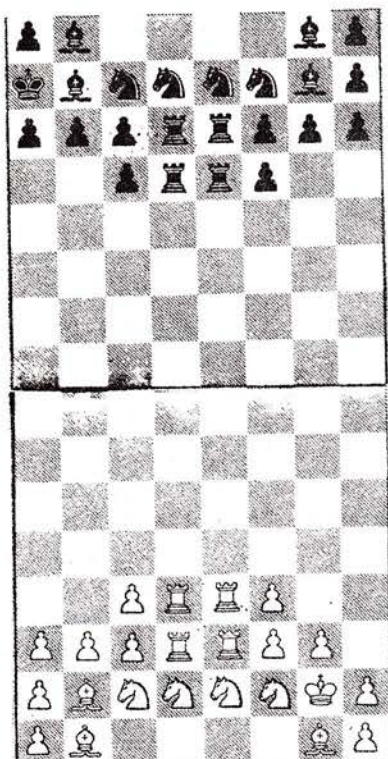
PHILOSOPHER'S GAME

Omnia in mensura et numero et pondere constituisti, Sapient XI, 21.

Rithmomachia, van het Griekse arithmos (getal) en machia (strijd), ook wel ludus philosophorum genoemd, is een spel uit de M;E; dat gespeeld wordt op een 16x8 bord (=2 schaakborden) met net als bij schaken verschillende soorten stukken, itt go, dammen, molenspel etc. In de "Vetula" (in de 13e eeuw toegeschreven aan Ovidius maar in werkelijkheid van Richard de Fournival) wordt de uitvinder van het schaakspel genoemd: Ulysses, bij de belegering van Troje. Verder komen in dit gedicht een beschrijving van het schaakspel, molenspel en Rithmomachia voor (zie Murray blz 507). Volgens Boissière (1554) is het schaakspel uit Rithmomachia ontstaan. Selenus geeft zijn manier om schaak te spelen met een Rithmomachiaspel (zie slot). Het spel R wordt gespeeld met stukken met getallen erop. Wit en zwart vertegenwoordigen resp de 'even' en 'oneven' partij, bestaande uit 3 soorten getallen:

	a	b	c	d		a	b	c	d
1.	$\frac{2}{2}$	$\frac{4}{4}$	$\frac{6}{6}$	$\frac{8}{8}$	n^2	$\frac{3}{3}$	$\frac{5}{5}$	$\frac{7}{7}$	$\frac{9}{9}$
	4	16	36	64	n^2	9	25	49	81
2.	6	20	42	72	$n(n+1)$	12	30	56	90
	9	25	49	81	$(n+1)^2$	16	36	64	100
3.	15	45	91	153	$(n+1)(2n+1)$	28	66	120	190
	25	81	169	289	$(2n+1)^2$	49	121	225	361
	even (wit)				formule	oneven (zwart)			

Deze worden als volgt opgesteld:

zwart=oneven:

1. pionnen f13, f14, c13, c14 en T-s
2. pionnen h14, g14, b14, a14 en P-en
3. pionnen h15, h16, a16 en L-s plus K op a15

wit=even:

1. pionnen c4, c3, f4, f3 en T-s
2. pionnen a3, b3, g3, h3 en P-en
3. pionnen a2, a1, h2, h1 en L-s plus k op g2

De eerste 2 kolommen van zwart komen rechts, die van wit links op het bord (uit de tabel). De getallen uit de 1e kolom van wit komen achtereenvolgens: c4, c3, b3, a3, a2, a1 etc.

Deze getallen werden op vele manieren afgeleid. De getalsymboliek is afkomstig van Pythagoras, die ook de harmonische verhoudingen ontdekte (zie verderop), daarom heet R ook wel het Pythagoreïsche spel. Waarschijnlijk is het spel ontstaan omstreeks het jaar 1000 na de invoering van het schaakspel in Europa. Evenals bij het schaakspel (toen nog het arabische schaak), waren er geen algemeen aanvaarde regels; iedereen had zijn eigen regels. Om een indruk van het te geven zal ik mijn interpretatie geven (copyright J.O. Stigter).

Stukken

De stukken zijn: rond, soort 1, ieder $8, n^2, n^2$; driehoekig, soort 2, ieder $8, n(n+1), (n+1)^2$; vierkant, soort 3, ieder $8, (n+1)(2n+1), (2n+1)^2$

Een vierkant vormt de pyramide, dwz de grondschiif daarvan, bij iedere partij; 91 bij wit, 190 bij zwart. Alle stukken zijn plat met aan de bovenzijde de kleur van de partij waar hij aan toebehoort, met het bijbehorende getal erop en aan de onderzijde de kleur van de tegenpartij en hetzelfde getal erop (geslagen stukken worden namelijk omgedraaid). De pyramide bestaat uit twee vierkanten, twee driehoeken en twee (resp één) ronde stukken los op elkaar, met de onderste als grootste en dan geleidelijk in grootte afnemend; even heeft een pyramide bestaande uit 6 stukken met van boven naar beneden op de n^e steen n^2 , dus 1, 4, 9, 16, 25, 36 opgeteld maakt 91, dit heet de volmaakte pyramide. Oneven heeft de driemaal verkorte pyramide met van boven naar beneden 16, 25, 36, 49, 64 opgeteld maakt 190, dus maar één ronde schijf.

Loop

De 'cirkels' (=ronde stukken) gaan 1 stap (vgl K). De driehoeken doen 2 stappen maar mogen daarbij niet springen, de vierkanten 3 stappen eveneens zonder sprong. De pyramides mogen de zetten doen van de schijven waaruit ze zijn opgebouwd (dus 1, 2, 3 stappen zolang nog cirkel, driehoek en vierkant in pyramide aanwezig zijn).

Slaan

Er zijn 4 manieren van slaan. Ik zal de ene partij aangeven met A en zijn stukken dus met A1, A2, ... en de andere partij met

B en stukken B1, B2, ... We geven het getal op een stuk ook aan met de naam van het stuk.

1. door gelijk-zijn: als A aan zet is en A1 in één zet het veld waarop B1 staat kan bereiken, mag A1 B1 slaan (zoals bij schaak) als $A1=B1$

2. door vermenigvuldiging: als A aan zet is en $A1 \times n = B1$, waarbij n één kleiner dan de afstand tussen A1 en B1, dus het aantal lege velden tussen A1 en B1 (er mogen tussen A1 en B1 geen stukken staan, dwz geen sprong), dan mag A1 B1 slaan en op zijn plaats gaan staan. De loop van A1 verandert bij deze manier van slaan meestal, vgl pion.

3. door optelling (vanuit hinderlaag): als A aan zet is en de stukken A1, A2, ..., Ak kunnen ieder in één zet het veld waarop B1 staat bereiken en $A1+A2+\dots+Ak=B1$, dan kan A B1 slaan door één van de stukken A1, A2, ..., Ak op de plaats van B1 te zetten. Opmerking: meestal is $k=2$, het geval $k=1$ is al besproken in 1.

4. door belegering: als A aan zet is geweest en B1 zodanig aan 4 kanten (hetzij recht, hetzij schuin) heeft omsingeld dat B1 in die 4 richtingen niet kan zetten, en B kan noch één van die stukken slaan, noch een stuk B2 naast B1 zetten of houden, dan mag A B1 van het bord nemen na een zet van B en zelf nog een zet doen. Een voorbeeld: B1 is vierkant op d4, A1 op c3, A2 op f2, A3 op f6, A4 op a7. Als B nu A1, A2, A3 of A4 niet slaat of een ander stuk B2 naar één van de velden rondom d4 speelt, gaat B1 verloren.

Opmerking: A moet B waarschuwen dat B1 'belegerd' is; B1 mag dan niet gezet worden, behalve om A1, A2, A3, of A4 te slaan. Als B daarentegen de 'hulp' steen wegspeelt, mag B1 direct geslagen worden.

pyr. de pyramides slaan en worden geslagen als de schijven waar ze uit bestaan, met de volgende uitzonderingen:

a) als een schijf van de pyramide geslagen wordt, wordt deze aan de tegenstander gegeven maar de pyramide en de steen die sloeg blijven op hun plaats.

b) maar als de onderste steen wordt geslagen, of als de pyramide door belegering wordt geslagen, gaat de hele pyramide verloren.

Opmerking: geslagen stukken worden omgekeerd naast het bord gelegd, zodat ze de kleur van hun overwinnaar hebben.

Overwinningen

Er zijn drie soorten van overwinning: de grote, de grotere, en de grootste.

Een conditio sine qua non voor de overwinning is het veroveren van de pyramide van de tegenpartij (vgl K). Daarna moeten proberen 3 of 4 stukken op een rij van velden van gelijke kleur op de vijandelijke bordhelft te krijgen, zwart bijv. op a8, c8, e8 en g8. De getallen op de stukken moeten daar in arithmetische ($b-a=c-b$), geometrische ($b:a=c:b$), en/of harmonische ($1/b - 1/a = 1/c - 1/b$) verhouding staan.

grote overwinning: 3 stukken in één van de drie verhoudingen,

grotere overwinning: 4 stukken met 3 in één, en 3 in één van de twee andere verhoudingen,

grootste overwinning: 4 stukken met 3 in arithmetische, 3 in harmonische en 4 in geometrische verhouding, i.e.

$b:a=d:c$.

Voor al deze grootste overwinning was in de M.E. heerlijk om te bereiken. Deze zat vol symboliek, het citaat aan het begin zou men als het ware als devies van de M.E. kunnen beschouwen. Om deze verhoudingen op het bord te krijgen heeft men meestal een of meer stukken van de tegenpartij nodig. Deze kan men gebruiken door het te slaan en op het juiste moment aan te kondigen waar men een rij gaat neerzetten. Men zette dan het geslagen stuk op het juiste veld (dit telt als zet), dit stuk mag daarna niet verzet of geslagen worden. Bovendien is men verplicht zich aan zijn woord te houden, voorzover mogelijk. Men mag dus niet in het wilde weg 'neutrale stukken' neerzetten.

Schaken met Rithmomachia

Met een R-spel kan men als volgt schaken; overigens gaat R net als bij schaken: wit begint, daarna wordt beurtelings gezet.

bord: de helft van het R-bord

K : pyramide

D : drie vierkanten op elkaar

T : één vierkant

P : vierkant met driehoek erop

L : twee driehoeken

pion: cirkel

Volgens Boissière is zo het schaakspel ontstaan (geciteerd door Selenus).

Literatuur

John Richards in Scripta Mathematica:

1943: A new manuscript of R

1946: Boissière's Pythagorean game

(Dit is trouwens een heel leuk tijdschrift voor de geschiedenis en filosofie)

van de wiskunde; 1946 bevat ook een artikel over P-tour).

De overige literatuurverwijzingen staan in *Bonus Socius* (jubileumuitgave voor Meindert Niemeijer): Dr Adriano Chicco, La Rithmomachia (helaas in het italiaans).

Ik kan me voorstellen dat je hier niet veel van begrepen hebt, immers niet iedereen is wiskundig aangelegd. Het volgende, ook van de hand van Jurgen, gaat weer over schaken.

PHENOMENOLOGIE V.D. BLUNDER

0. Inleiding

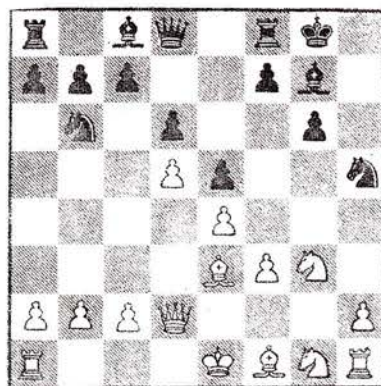
Daar ik niet de enige ben van onze club die min of meer regelmatig -ik vooral in toernooien- blundert, lijkt het mij nuttig deze blunders te beschrijven en zo mogelijk te proberen te verklaren. Dit zal ik voornamelijk aan de hand van mijn partijen doen omdat ik deze het beste ken en zodat tevens een overzicht van mijn loopbaan ontstaat.

Mijn relatieve hoogtepunt lag op mijn twaalfde jaar toen ik op het Vossius in de competitie van de schaakclub 11½ uit 12 haalde, oa voor Job de Lange. Deze heeft zijn spel sindsdien oa door openingsstudie verbeterd, terwijl ik dat naliel. Nadat ik in een scholenwedstrijd ge-h-lijnd was, wat eigenlijk nog geen blunder was omdat ik dit nog niet kende, durfde ik niet meer voor het schoolteam uit te komen. Daarna ben ik pas serieus gaan schaken bij US in 1974/5, al heb ik wel veel partijen nagespeeld etc, maar vooral weinig openingstheorie bestudeerd. Aangezien ik bij US heel wat blunders heb gemaakt, zal dit een vervolgverhaal worden. Bovendien zullen er, vrees ik, nog veel meer bijkomen dit seizoen. Ook zal ik in deze serie iets zeggen over de psychologische redenen van winst en verlies.

1. Wat is een blunder?

Het paradigma van de blunder (uit mijn partij tegen R. van Haastert, IBM 1979, groep C2):

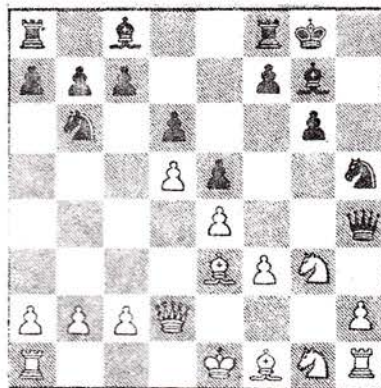
1.e4 d6 2.d4 g6 3.Pc3 Lg7 4.Le3 Pf6 5.f3 Pbd7 6.Dd2 e5 7.d5 0-0 8.g4 h5 9.gh5: Ph5: 10.Pce2 Pb6 11.Pg3

voor de blunder

Zwart staat niet goed maar wit moet zijn overwicht nog 'tonen'.

11...Dh4??

de blunder

Vaak ziet de blunderaar zijn fout direct nadat hij gezet heeft en denkt de tegenstander nog lang na voor hij het ziet, of denkt deze dat er iets achter zit. Men moet natuurlijk niet laten merken dat men weet te hebben geblunderd. Soms, zoals in Aljechin - Euwe waar Euwe een stuk weggaf maar Aljechin zag het niet zodat Euwe zijn stuk kon redden, loopt het goed af. Overigens is de getoonde blunder van de ergste soort: zwart geeft een dame weg, vgl Petrosjan - Bronstein 195?, waarin Petrosjan's dame ten offer viel aan het enige actieve stuk van zwart! Ik zag de blunder onmiddellijk en speelde Lg5.

na de blunder

Na enige minuten nadenken gaf zwart op. Gelukkig geef ik geen dames weg, wel kreeg ik ooit één van Paul v.d.Werve middels een familieschaak. Door deze partij kwam ik in het toernooi nooit op gang. Dankzij minstens drie blunders in goede positie kon ik degradatie niet ontlopen: 2½ p. terwijl 3½ nodig was, de laatste partij had ik wel remise kunnen houden. Tegen een deelnemer aan wiens paardvork ik ten offer viel in juist gewonnen positie, maakte Henk Simon een rare blunder: hij speelde Pc3 weg, terwijl deze de belangrijke pion e4 dekte en verloor zodoende stomweg de pion. Desondanks kwam hij tot een goed resultaat: 4½ uit 7 en dus gepromoveerd naar de B groep!

(Jurgen Stigter)

ROB VAN DER KAMP - GERARD RILL

3e cyclus, 1e groep, 10-5-1979

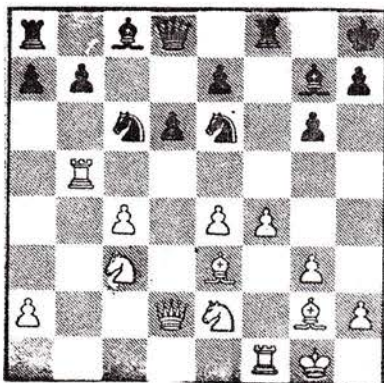
1.c4 c5 2.Pc3 Pf6 3.e4 (Rob kiest voor deze zet om zwart de mogelijkheid 3...d5 te ontnemen. Na 3.Pf3 d5 4.d5: Pd5: 5.g3 g6 6.Lg2 Lg7 7.0-0 0-0 8. d3 Pc6 9.Pd5: Dd5 / 10.Le3 Ld7 staat zwart stevig en heeft wit geen concreet voordeel, bijv: 11.Dd2 Dd6 12.Lh6 Tac8 13.a3 b6 14.Lg7: Kg7: 15.b4 Pd4 en zwart staat wellicht al beter (Larsen-Miles, 1977). Verder was voor Rob een reden om 3...d5 te vermijden zijn idee dat Gersard niet ongevaarlijk is als het spel open komt. Overigens betekent 3.e4 geen concessie. Het luidt een goed wit speelplan in.) 3...Pc6 (Gerard overwoog hier als alternatief 3...e6, maar verwierp deze -overigens goed speelbare- zet omdat zwart in een wat passieve stelling verzeild kan raken: 3...e6 4.e5 Pg8 5.Pf3 Pc6 6.d4 cd4: 7.Pd4: Pe5: 8.Pdb5 met drukstelling voor de pion. Karpov speelt trouwens dit soort stellingen met groot gemak daar zijn verde-

digingskunde onovertroffen is.) 4.g3 g6 5.Lg2 Lg7 6.Pge2 0-0 7.0-0 d6 8.d3

(Rob dacht hier enige tijd na en bekeek mogelijkheden als f4, a3 en Tbl. f4 betekent weliswaar dat zwart niet, zoals in de partij gebeurde, f4-f5 kan verhinderen, maar is waarschijnlijk toch te voorbarig omdat wit nog niet ontwikkeld is. a3 en Tbl komt zetverwisseling neer, maar na bv 8.Tbl Pe8 9.a3 a5 moet alsnog d3 gebeuren. Ergo: 8.d3!)

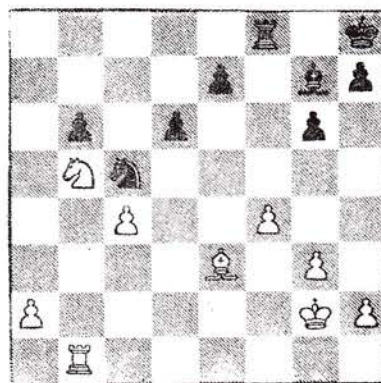
8...Pe8 (Min of meer het standaardplan om witte koningsacties te vrijdelen. Bovendien gaat het paard naar c7, waarna zwart de keuze heeft via a6, b5 iets op v f4 de damevleugel te beginnen.) (De theorie geeft hier 9.Le3 ten einde d4 door te zetten, maar feitelijk blijft dit plan erin zitten.) 9...f5 (een eenvoudige stopzet.) 10.Le3 Pd4 (Nu dreigde namelijk sterk 11.d4.) 11.Dd2? (Bedoeld als wachtzet en vrijmaking van de onderste rij, maar feitelijk een fout; het witte plan is hier duidelijk een opstoot naar b4 met a3 en Tbl. Maar dan kan zwart probleemloos via veld b3 een goede stand bereiken: 11.Dd2? a5 12.Tbl Ld7 13.a3? Pb3 14.Dd1 a4. Goed was hier met 11.Tbl geweest: 11...a5 12.a3 Ld7 13.b4.) 11...Pc7 12.Tbl Pe6? (Fout wordt met fout beantwoord!! Geboden was weer gewoon 12...a5! Nu krijgt wit toch weer de betere mogelijkheden.) 13.b4 cb4: (Gedwongen.) 14.Tb4: Pc6 15.Tb5! (De pointe van het witte spel. Bijv: 15... Ped4 16.Pd4: Pd4: 17.Td5 Pc6 18.e5 en zwart heeft moeilijkheden. (18...Le6 19.Tb5 Dc8 20.Tbl b6 -20...Tb8 dan: 21.Lc6: Dc6: 22.Pd5 Ld5: 23.cd5: Da6? 24.Ta5! - 21.Lc6: Dc6: 22.Pd5 Dd7 23.d4 en wit heeft de betere kansen - 23.Lb6: ab6: 24.Pb6: Dc7 25.Pa8: Ta8: is eerder beter voor zwart gezien zijn krachtige loperpaar.) 15...fe4:? (Gerard zag geen goede zet meer. Zwart moet echter minimaal 15...Pc7 proberen: 16.Tbl Pa5 (zwart moet iets doen om zijn damevleugel los te krijgen) 17.ef5: Lf5: 18.Pa4 Pc4: 19.dc4: Lbl: 20.Tbl: en wit wint ook nog de pion op b7 met goede stelling. Ook mogelijk is 17...gf5: 18.Pa4 Pc6 19.d4.) 16.de4: (Ook goed is 16.Le4: en nu bijv: 16...a6 17.Tbl Pc5 18.Lg2 Pa5 19.Pd5 Lf5 20.Pb6 en zwart komt niet meer echt los, de verwickelingen lijken gunstig voor wit. Verder is 16.Pa4: ook afdoende, bijv: 16...Pc7 17.Tbl b6 18.d4 Lb7 19.c5 dc5: (19...d5 20.cb6: etc is ook onvoldoende) 20.Pc5: Dc8 (of 20...bc5: 21.Tb7: cd4:

22.Lc6: de3: 23.Dd8: Tad8: 24.Tc7:) 21.
21.Pb7: Db7: 22.Tfcl Tf6 23.d5 of 23.Dc2
en wit wint.) 16...Kh8 (Om uit een
aantal penningen te gaan (Pe7: ooit en
Ld5 ooit). In het verdere vervolg krijgt
zwart hierin gelijk; na wit's volgende zet
slechte zet staat de koning prima op h8;)

17.Pd5? (Volslagen misser! Rob dacht zo
goed te staan dat elke er redelijk uit-
ziende zet wel zou winnen. Echter juist
op dit soort "moments supremes" moet een
stelling extra grondig bestudeerd worden.
Nu raakt zwart uit de omklemming: het
paard op d5 snijdt de diagonaal a8-h1 en
de d-lijn af, plus staat er zelf kwetsbaar.
Sterker was 17.Td1 geweest, waarna zwart
onder zware druk blijft staan. Bijv:
17...Pc7 18.Tb1 Pa5 19.c5 Pc4 20.Dd3 Pe3:
21.De3: Pe6 22.cd6: ed6: 23.e5 etc;
of: 17...Pc7 18.Tb1 Le6 19.Tb7: Lc4:
20.e5 etc. Na 17.Td1 Pc7 18.Tb1 is waar-
schijnlijk 18...De8 zwarts beste mogelijk-
heid, waarna ingewikkelde varianten kunnen
ontstaan. We geven er enige na 19.Pd5:
a) 19...Pe6? 20.f5! gf5: 21.ef5: Tf5:
22.Lh3 etc
b) 19...Pd5: 20.cd5: Pd8 21.Da5 en dan
bl) 21...b6 22.Tb6: etc
b2) 21...Ld7 22.Lb6 (22.La7: b5!) Lg4! (Nu
pas mogelijk omdat nu Pc6 in de stelling
zit; na 21...Lg4 22.Td2 is 22...Pc6 niet
mogelijk en blijft zwart in de houdgreep.)
23.Td2 Pc6! 24.dc6: ab6: 25.Db6: bc6:
26.e5 Tb8 (beter is eerst ruilen op e2:
26...Le2: 27.Te2: Tb8 28.Db8: Dd8: 29.Tb8:
Tb8: 30.Lc6 e6! 31.Ld7 Td8 met remise)
27.Db8: Db8: 28.Tb8: Tb8: 29.Pd4! c5 30. Pc6
Te8 31.h3 Ld7 32.ed6: ed6: 33.Td6: Lc6:
34.Tc6: Ld4+ 35.Kf1 Ta8 36.Ld5 en wit
heeft winstkansen, maar dit is dus geen
geforceerde variant zoals hiervoor
bleek.) 17...b6! (Zwart komt los en de
witte druk lost op.) 18.Pb4 (Rob zag zijn
fout in en verlaat de rechtlijnige paden
om opportunistische avontuur te gaan. Ge-
rard pareert echter makkelijk.) 18...Pb4:
19.

19.Tb4: Lb7 20.Pc3 Tc8?? (In zijn op-
luchting blundert Gerard. Via 21.Lh3
is het nu vrijwel uit.) 21.Ta4??
Een directe tegenblunder waarbij een
verklaring op zijn plaats is. Rob
had het motief van de penning van
Pe6 wel gezien maar alleen na het
door hem verwachte 20...Dd7; daar
Gerard iets anders speelde raakte
Rob in de war en vergat (!) de wen-
ding. Een veel voorkomende gebeur-
tenis in het schaakspel.) 21...Ta8
(Gerard uitblazend en Rob vloekend.)
22.Pb5 Pc5 (Nauwkeuriger was eerts
22...a6 geweest; ook nu echter krijgt
zwart goed spel. In deze fase was er
overigens al sprake van wederzijds
dreigende tijdnood.) 23.Ta7: Ta7:
24.Pa7: Da8 25.Pb5 Le4: (Kansrijker
voor zwart is, naar Wiet Bouma, 25...
Pe4: bijv 26.Le4: Le4: 27.Lb6:?! Da4
28.Tcl Tc8 en zwart wint de c-pion
bij zeer goede stelling. Beter is
dan ook 26.Dc2 bijv 26...Tc8 27.Ld4
Pf6 en zwart blijft beter staan,
want de zwakke c-pion baart wit zor-
gen.) 26.Tb1! (Benut de geboden
mogelijkheid onmiddellijk doordat
de witte stukken nu wel goed samen-
werken op de damevleugel.) 26...Lg2:
(Het alternatief is onduidelijk, bijv
26.Dc8 27.Le4: Pe4: 28.Dd5 Pc5 (het
beste) 29.Pd4 (er dreigde 29...Tf5)
e5 30.Pf3 (niet 30.Pe2 Dg4!) Dc7 en
wit staat beter.) 27.Dg2: Dg2: +?!
(Dameruil id dubieus, aangezien het
eindspel beter is voor wit.) 28.Kg2:

(Het onstane eindspel is gunstig voor
wit: de zwarte koning is ver verwijderd
van het strijdtoneel, de zwarte pion-
nenstelling vertoont gaten, terwijl
de witte koning snel in het centrum
kan ingrijpen via de witte velden.
Deze kenmerken zullen in het vervolg
van belangrijke betekenis blijken.)
28...Ta8 29.a3 Ta4?! (Wordt weerlegd

door wit's volgende zet. Beter was gewoon 29...Kg8. Beide spelers, maar vooral Gerard zaten hier in hoge tijdnood.)

30.Tb4! Tb4:? (Dit mag zeker niet. Nu staat wit op winst.) 31.ab4: Pd3 32.Kf3! (Niet direct terugslaan, maar het stellingsvoordeel uitbuiten is hier het parool.) 32...Pb4: 33.Ke4 Pa2?! (Een typische tijdnoodzet met als pointe afruil van de paarden via Pc3. Het verleidt echter wit om op paardenjacht te gaan terwijl het oorspronkelijke idee van Kd5 en Ke6 direct wint.) 34.Ld2 (Probeert het paard te vangen, wat bijna lukt. Maar ja, bijna is niet genoeg; zie commentaar bij vorige zet. Een en ander blijkt overigens niet veel uit te maken. Wit blijft gewonnen staan.)

34...Lb2 (Het enige.) 35.Kd3 Lc1 36.Lel Kg7 37.Kc2 Le3 38.Pc7! (Wit ziet dat hij het paard niet kan winnen en gaat weer over tot het eindspel. Er dreigt 39.Pd5 waardoor zwart's volgende zet min of meer gedwongen is.) 38...e6 39.Kd3! (Dwingt eerst de looper naar de hoek (39...Lc5? 40.Pe6:+ en 41.Pc5:.) 39...Lg1 40.Pe6:+ Kf6 41.Pg5 h6 (De afgegeven zet. Na analyse bleek de winst voor wit niet moeilijk omdat hij twee mogelijkheden gecombineerd kan uitvoeren: met de koning de zwakke b- en d-pion aanvallen en een meerderheid op de konigsvleugel mobiliseren. Hier kan zwart weinig tegen doen en bovendien staan z'n stukken ongelukkig. Rob wikkelde in de tweede zitting onberispelijk naar winst af.) 42.Pf3 Lc5 43.Pd4 Pcl+ 44.Ke4 Ke7 45.Ld2 Ld4: (45...Pa2 46.Kd5 is ook kansloos.)

46.Lcl: (het lopereindspel is gemakkelijk te winnen;) 46...Lg1 47.h3 Ke6 48.g4 h5 49.Lb2 hg4: 50.hg4: Lc5 51.Ld4 (Dreigt 52.Lc5:) 51...Ld4: 52.Kd4: d5 (52...Ke7 53.Kd5 is ook uit.) 53.cd5:+ Kd6 54.f5 gf5: 55.gf5: b5 56.f6 b4 57.Kc4 en zwart gaf op.

(aant. Rob van der Kamp en Gerard Rill)

OOM HENRI V TALT

Het wereldkampioenschap voor de jeugd tot 20 jaar werd dit jaar in het nieuwe Sittard gehouden. Nederlandse jeugdkampioenen, en zodoende gerechtigd tot deelname was de Sittardenaar Rudy Douven. Zoals menig een op U.S. weet heeft in het grijsse verleden mijn wieg daar ook gestaan. Schakers prefereren over het algemeen vrije kost en inwoning boven een hotel en zo ziet men af en toe (studentenkampioenschap, IEM etc.) Sittardse schakers op het Bijltespad vertoeven. Toen de KNSB weigerde een betaalde secondant mee te suren naar Noorwegen (omdat men Rudy toch totaal kansloos achtte) was enig invloed van mijn broer dan ook voldoende om Rudy ervan te overtuigen dat het niet zo gek zou zijn om mij als secondant mee te nemen. Hier zou wel enig werk aan verbonden zijn vooral m.b.t. de voorbereiding. Allereerst bleek het openingsrepertoire van Rudy grote hiaten te vertonen. Als zovelen had hij zich voornamelijk beziggehouden met varianten die hij zelf leuk vindt. Daarnaast werd het hele repertoire op te date gebracht middels mijn grote verzameling tijdschriften en boeken. Zover gekomen werd de tijd rijp geacht voor een trainingsturnooi. Rudy speelde mee in de reserve-meestergroep van het IEM. Aangezien ook een secondant in vorm moet blijven speelde ik zelf mee in groep C (niveau 2e klasse KNSB). Voor Rudy werd het een compleet fiasco. Na enige ongelukkige nederlagen in het begin speelde hij elke partij op buigen of barsten en zo iets soorterg op zo'n laag niveau meestal een averechts effect. Ikzelf speelde schetr redelijk en wist in gedeelde 2e plaats en promotie naar groep B te bereiken. Hieronder van elk van ons beiden een proeve van bekwaamheid.

R. Douven-van Voerthuijzen

1.d4 d6 2.c4 f5 3.Pf3 Pf6 4.g3 g6 5.Lg2 Lg7 6.0-0 0-0 7.Pc3 c6 8.d5 Ld7 9.Ta1 Pa6 10.Pd4 Tc8 11.g4 f6 12.Pc4 Pc4 13.Ta4 cd5 14.F1 f6 15.Lb7 Db6 16.Lc8 Ld4 17.Lc3 Lc3 18.Tb3 Lc8 19.Dd5+ e6 20.Dc4 Db2

0-1

de Visser-Simon

1.e4 Pf6 2.e5 Pd5 3.Pc3 e6 4.Pd5 ed5 5.d4 d6 6.Pf3 de5! (Een nieuwe zet in deze stelling: de theorie gaf 6..Pc6 7.Le2 Le7 8.Lf4 0-0 9.0-0 f6! 10.ef6 Lf6 met gelijk spel Sämisch-Aljechin '21) 7.Pe5 Pbd7 8.Ld3 (Niet correct is 8.Pf7 Kf7 9.Dh5 g6 10.Dd5 Ke8 11.Lc4 De7 12.Kd1 Pb6 13.Db5 c6 14.Db3 Pc4 15.Dc4 Le6 +; of 8.Lf4 De7.) 8..Pe5 9.de5 Lc5 10.0-0 Le6 11.Kh1 Dd7 12.De2 (12.f4 g6 13.De1 0-0-0 laat zwart de beheersing over de witte velden.) 12...0-0-0 13.Lg5! (Een andere mogelijkheid was 13.Le3 met de bedoeling na 13..d4? wel 14.Lg5 te spelen en vervolgens met c3 de lijnen te openen tegen de zwarte koning. Na 13..Le3 14.De3 d4 15.Dc2 Ld5 16.Le4— niet 16.c3 wegens d3 17.bc3 Lg2 18.Kg2 Dd3 19.Dg4 Dd7 20.Db4 Dc6 en zwart wint—Le4 17.De4 Dd5 heeft zwart enig eindspelvoordeel.) 13..Tf8 14.Tae1 (Om f6 te verhinderen.) 14..h6 15.Ld2 (Maar hier was 15.Le3 echt beter b.v. 15..d4 16.Ld2 f5 17.c3 Td8 18.Td1 Le4 19.cd Ld4 en wit heeft wellicht aanvalskansen; of 15..Le3 16.De3 d4 17.De2 Le4 en nu blijkt de toren op f8 niet erg goed te staan.) 15..f5 16.ef6 Tf6 17.Lc3 d4 18.De5?! (Verrassend als je een stuk aanvalt verwacht je meestal dat met dat stuk gespeeld wordt! Je moet echter steeds met andere zetten rekening houden. Hier echter voldoende gewoon 18.Ld2 de voorkeur om t.z.t. c3 te spelen.) 18..Le4! 19.La5 Taf8! 20.f4 (Hier blijkt een van de nadelen van 18.De5, de pion staat ongedekt. Op 20..c3 Lc7? volgt Tf2.) 20..Dd6! (Zwart wikkelt af naar het eindspel dat zeer gunstig voor hem is omdat A zijn lopers veel sterker zijn dan de witte, B f4 erg zwak is, C hij een meerderheid heeft op de damevleugel met de mogelijkheid hier een vrijpion te creëren, D zijn koning veel mobiel is. Een andere mogelijkheid was hier 20...g6 dan echter is 21.Le4 lastig voor zwart.) 21.Dd6 (21.Le4 faalt op De5 en de toren op f1 staat ongedekt. Op 21.Ld2 volgt nu wel 21..g6 met de dreiging Te6. Wit moet zich dus wel op het eindspel inlaten.)

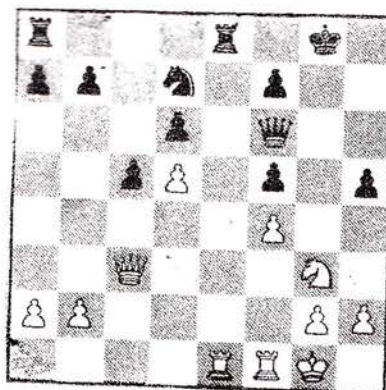
21..Ld6 22.f5 c5 (Zwart begint met mobilisatie van zijn damevlucht, r dreigt reeds c4.) 23.b3 Lc6 (Bij r was 23..Kd7! met de bedoeling Kc6, a6, b5, c4 met duidelijk voordeel voor zwart.) 24.a4 a6 25.Ld2 b5 26.ab5 ab5 (Zwart's automatische v.w.g. naar l--maar ik heb daar zelfs niet aan gedacht-- 26..Lb5!?) 27.Ta1 Kb7 28.Ta5 Lc7 29.Ta1 h5! (Legt de zwakste f5 vast.) 30.Tae1 (Tot zover heeft zwart goed gespeeld. Na 30..Ld6 staat hij gereed de eerste vruchten van zijn harde arbeid te plukken, nl.f5. In wederzijdse tijdnood gaat hij echter in de fout.) 30..Ld7? 31.Lg5 T6f7 32.Le7 Tfe8 33.Lc5 Lb6 (Het beste; 33.Lg3 faalt op 34.Te7.) 34.Lb4? (Vergeet wits voordeel; na 34.Lb6 Kb6 35.Te5 Te5 36.Tc5 Kc5 37..h3 Kb4 heeft wit enige winstkansen; zwart heeft echter compensatie voor de pion door zijn actieve koning.) 34..Kc7 35.Lb6 Kb6 36.Ka1 (36.h3 h4) Tfe8 (de tijdnoot!) 37.Td1 Kb4 38.h3 Lf5 (De eerste steun na het tijdnood-vluggeren. Zwart staat zeer goed, vooral door zijn actieve koning.) 39.Lf5 Tf5 40.Tfe1 Td8 (Op 40..Tf2 volgt 41.Te5+ en wit krijgt tegenstand.) 41.Te7 (Mogelijk was hier het fantastische 41..Kb4!? 42.c3 d3 43.Td8 Kb3 44.Tdc8 b4 en zwart heeft ondanks zijn teren minder goede winstkansen middels zijn vrienden vrijmaken en de afgeen d'n witten koning.) 41..c5 42.Tb7 Kb4 43.Td8 Kb3 44.Tc5 Kc3 45.Td3 Kc3 46.c3 Kb3 47.cd4 Kc4 48.Kf2 Kc3 49.Kc3 Kb3 50.d4--50.Kc4 Kc3 en zwart haalt kans met scheik Kc4 en zwart wint; 46.cd3 Kb3 geeft zwart goede winstkansen. Beter was 45.Td3 maar zowel 45..Tf8 gevolgd door Tf4 en de koningswandel naar b2 als ook direct 45..Kb4 46.c3 Kb3 47.cd4 Kc2 geeft zwart zeer goede winstkansen.) 46.cd4 Td4 en zwart won gemakkelijk. (0-1)

Voor het tournooi om het wereldkampioenschap restten ons nu nog 10 dagen. Als mijn belangrijkste taak zag ik allereerst het weer opvijzelen van het moreel. Aangezien we een zeer goede persoonlijke verstandhouding hadden, lukte het me Rudy er van te overtuigen dat zijn slechte resultaat in Amsterdam niet zozeer aan schaaktechnische onkunde, maar veel meer aan een verkeerde (te optimistische) strijdwijze achter het bord te wijten was. Intussen was de deelnemerslijst van Skien binnengekomen. Van alle potentiële tegenstanders werden alle partijen waarover we konden beschikken (via allerlei tournoobulletins) verzameld en op kaart gezet. Vervolgens werden de openingen van juist hen nog eens extra geanalyseerd en onderzocht op mogelijke verbeteringen. Het resultaat in Skien mag bekend worden verondersteld, een gedeelde derde plaats temidden van de absolute wereldtop. Voor een verslag van het tournooi zelf raadplegen de komende nummers van Schakend Nederland of Schaakbulletin. Hier wil ik een voorbeeld geven van de vruchten die onze werkwijze heeft opgeleverd.

Douve-Negulescu, 10e ronde.

Van Negulescu wisten wij dat hij met zwart graag konings-indisch speelt. Men zie bv Schachinformator 25, partij 742 uit het seniorenkampioenschap van Roemenië.

1.d4 Pf6 2.c4 c5 3.d5 g6 4.Pc3 Lg7 5.e4 d6 6.Le2 0-0 7.Pf3e6 8.0-0 Te8 (Rudy's repertoire vervolgde nu met 9.Lf4 cd5 10.cd5 Pe4 11.Pe4 Te4 12.Lg5 Lf6 13.Ld3 Te8 14.Dd2 Pd7 15.Df4 Lg5 16.Pg5 Df6 17.Dh4 h5 18.Dg3 Pe5 19.Pe4 Dc7 20.Lc2 Lf5 21.Tae1 Pe4 22.Dc3 Pe5 23.f4 Pd7 24.Pg3 Df6 25.Lf5 gf5.

Gutman-Polugajewski, S.I. 18, 660
 ging nu verder met 26.Ph5 met ge-
 lijk spel. Nu hadden we oorspron-
 kelijk als verbetering 26.Dc2 ge-
 vonden b.v.: 26...Dd4 27.Kh1 Dd5
 28. Pf5 +-, of 26... Dg6 27. Pf5
 Kh7 28. Te8 Te6 29. Tf3 Pg6 30.
 Tg3 Pg4 31.Db1 en wit wint dach-
 ten we, wegens de dreiging h3.
 Echter bij nadere analyse bleek
 dat na 31...Kh8!! zwart wint wegens
 de dreiging Df5. Hoe nu deze variant
 te verbeteren? Men zie het vervolg
 van de partij.) 9.h3 ed5 10.ed5
Pe4 11.Pe4 Te4 12.Lg5 (Voilà, in
 vergelijking met Gutman-Polugajew-
 ski hebben we nu de belangrijke
 zet h3 gratis, waardoor de hele
 variant na 26...Dg6 niet op gaat.)
12...Lf6 (Een andere mogelijkheid
 was hier 12...Db6 13.Ld3 Te8 14.
 Tab1 met voordeel voor wit, Kar-
 pov-Raskovski, 1973.) 13.Ld3 Te8
14.Dd2 Pd7 15.Df4 Lg5 16.Pg5 Df6
17.Dh4 h5 18.Dg3 Pe5 19.Pe4 De7
20.Tae1 (Gutman speelde direct 20.
 Lc2. De tekstzet is sterker aan-
 gezien 20...Pd3 faalt op 21.Pf6
 met kwaliteitswinst.) 20...Lf5 21.
Lc2 (Nu volgen we Gutman weer; ster-
 ker leek mij ^{ge}zet voor het demon-
 stratiebord in de speelzaal) 21.
 Pc5, b.v. 21...dc5 22.Lf5 Df6 23.
 Ld3 met pluspion, of 21...Lh3 22.
 gh3 dc5 23.f4 Pf3 24.Df3 De1 25.
 Te1 Te4 26.Kf2 Tae8 27.f5 wint.)
21...Pc4 22.Dc3 Pe5 23.f4 Pd7 24.
Pg3 Df6 25.Lf5 gf5 26.Dc2!! (Ver-
 gelijk analyse diagram. Het onge-
 loeflijke is gebeurd, we hebben
 nu exact de stelling van Gutman-
 Polugajewski met voor wit het zeer
 grote voordeel dat hij h3 al ge-
 speeld heeft.) 26...Dd4 27.Kf1?? (On-
 doordacht gespeeld, een klein nadeel-
 tje van h3 is dat het paard op
 g3 soms in kan staan, daarom was
 27.Kh2! de aangewezen zet. Na 27..
 Te1 28.Te1 Df4 29.Tf1 heeft wit
 een winnende aanval, op 28...Dd5
 volgt 29.Pf5, ook met zeer sterke
 aanval, er dreigt reeds Fe7.) 27..
Te1 28.Te1 Df4 29.Pf5 Pf6 30.Kg1
Ld5 31.Ld3 Pb4? (Na witte partij v.
 27 zet zwart waarschijnlijk
 voordeel, de tekstzet ontfermt
 echter het paard aan de verdediging.)
32.Ld7 33.Dc2 h4 34.Dd3 Tf8?
 (Beperkt de bewegingsvrijheid van
 de eigen koning.) 35.Pf5 Kg8 36.h4!
Df6 37.Dh5 Pc6 38.Te4 Tf8 (Op 38..
 Pc5 39.Tf4!) 39.h6 Kf8 40.Pf7 Te8?
 41.Pg5! zwart geeft op, er dreigt
 zowel Ph7 als De8. (Henk Simon)